

Megjelen minden második napon
kedd, csütörtök és szombat este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoralja-Ujhely, főtér 9. szám.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Apró hirdetéseknek minden garmond sző
4 fill., vastagabb betűkkel 8 fill.

Nyilttérben minden garmond sor 30 fill.

ZEMPLÉN

POLITIKAI HIRLAP.

ifj. Meczner Gyula
főszerkesztő.

dr. Perenyi József
főmunkatárs.

Előfizetési ára:

Egész évre 12 korona, félévre 6 kor,
negyedévre 3 kor.

— Egyes szám ára 8 fillér. —

Hirdetési díj:

Hivatalos hirdetéseknek minden sor után
2 fill., Petit betűnél nagyobb, avagy disz-
betűkkel, vagy kerettel ellátott hirdetések
tértérték szerint egy négyszög centim.
után 6 fill. — Állandó hirdetéseknek ár-
kedvezmény.

Földbérli szövetkezetek.

— okt. 17.

(K.) A magyar Gazdaszövetség, amelynek az a célja, hogy a kisemberek sorsán javithasson, legujabban igen okos dolgot gondolt ki. A földbérli szövetkezetek alakítását vette tervbe.

Ez az eszme fontos szociális feladatok szolgálatában áll. Tudjuk, hogy Magyarországon több millió hold föld van a bérlők kezében, amely földet legnagyobb részben egyes bérlők védik. Ott ahol a bérletek lejárnak, a Gazdaszövetség támogatásával kiszagadják és földmivelő munkások fogják a földbirtokot kivehetni ezután haszonbérbe.

Üdvözöljük a Magyar Gazdaszövetséget, mert ezen gondolata józan és komoly, eleven és mélyre ható. Többet ér mint a szellemi erők kapitalizációjából ömlő aranyzavak bokrétaí, mert megvalósításával a népek ezreinek ajkán csendül fel a háladó szó azokért, kik az ország népének kezébe, földet adnak.

A földmivelő nép minden sóhaja a földje felé száll; ezt nézi aggodalommal, mikor a felhőfoszlányok veszedelmes torlódása jeges esőt jósol, az csal ajakára mosolyt, mikor a buja vetés eleven levelein megül az esthajnal, a pacsirta szóval üdvözölt reggel harmata, ettől bucsuzik sirva, mikor a gazdagodás démona Amerika felé üzi. Sívárgó lelke mindig azon a gondolatokon munkál, hogy mentől több földje legyen és ha el is indult a kívándorló hajón Amerikába, ahol ugy hallotta, hogy nagy a kereset, egy szép napon mégis hazajön, itthon földet vásárol és tovább szántja a földet, amely neki a legszebb foglalkozása.

A földbérli szövetkezetek útján való létrehozatala igen fontos feladatok szolgálatában áll. Nem frázis e kijelentés, csak figyeljük meg a nép szerepét a földhöz. Mennyi könyv fakad azok szemében, kik birtak vala egy talpalatnyi földet és amely a végrehajtó dobján más kézre került.

Mikor a nép csüggedő lelkének tanúságait a Magyar Gazdaszövetség figyelembe veszi és bérli szövetkezeteket óhajt létesíteni, a sajtónak nagyon emi-nens kötelessége, hogy a társadalom vezető embereinek segítségét kérje, a hazafias misszióhoz.

Mert mit akar a Gazdaszövetség? Ha a község határában a birtokokon lejár a földbérlet, ő maga anyagi támogatásával akar segíteni a kis emberek számdékán. Azt akarja, hogy a bérleti vállalkozásban a legszegényebb, de tisztességes, becsületese-nek ismert emberek is részt vehessenek, kevés pénzzel, könnyen törleszthető kölcsönrel.

Azt akarja, hogy a nép maradjon itthon. Maradjon itthon a java, a tevékeny munkás. Azt akarja, hogy a távol levőket is az édes hazába vonzzuk. Kevés ugyanis itt a nép, valamennyi érdemesére szüksége van a hazának, hogy erősödjünk, fejlődjünk és minden körülmények között lehessen a nép erejére támaszkodnunk.

Csak úgy fog ez a nép nagyalkotásokat keresztül vinni, ha asztalán kenyér lesz, ha sok ember, sok munkaerő vetélkedik egymással a különbnél külön munka létesítésén.

Korszak alkotó eszmének nevezhetjük a földbérli szövetkezetek megalakulását, mert megvalósulásával látjuk Magyarországon népének boldogulását, a magyar föld gazdaságosabb kezelését, a melylyel a nép jut vagyionhoz.

Mi, a kik a Gazdaszövetség ez eszméjét im ismerhetjük és e gondolat megtestesítésével a földbérleti szövetkezésnek nagy jövőt jósolunk, szinte látjuk a visszaköltözött népet, hogy haza jöttében mint dühörög talpa alatt a föld, melyre a nép leborul, hogy vele érintkezzenek, azt soha többé el ne hagyja, a föld legyen az: mely ápol és eltakar.

— okt. 17.

Választók értekezlete. Mint lapunk előző számában jeleztük, az olaszliszka választókerület polgársága f. hó 15-én Sárospatakon, abból az alkalomból folyólag, hogy a kerület nagynevű képviselője *Andrássy Gyula* gr. országszerte lelkesedéssel fogadott határozati javaslatát a Ház okt. 10-iki ülésén előterjesztette s azt államférfiai mély belátással és bölcseséggel megindokolta, értekezletet tartott, melyen ragaszkodásának és bizalmának kívánt kifejezést adni a kiváló politikus iránt. Már déli 12 óra után nagyszámmal gyülekeztek egybe a választók a sárospataki városház tanácstermében; képviselve volt a kerület minden községe; megjelentek a vármegyei disszidens párt vezető férfiai és a sátoraljaujhelyi függetlenségi párt küldöttsége. A jelenlevő választó polgárok száma dél-

utáni két órakor pár ezerre volt tehető. — Id. *Meczner Gyula*, mint a zempléni vármegyei disszidens párt elnöke d. u. 2 órakor a gyűlést megnyitván, igen szép szavakban méltatta gr. *Andrássy Gyula* hazafiai nagy érdemeit s indítványozta, hogy e kiváló politikus iránt, mint akinek személyéhez ma e nemzetnek igaz rokonszenve fűződik, a kerület választói fejezzék ki törhetlen ragaszkodásukat és vele való együttérzésüket. Id. *Meczner Gyula* szavait lelkes éljenzés követte; a szívek megnyitak, a szemekben a hazaszeretet tüze lángolt s gr. *Andrássy* neve igazi ünnepeletetés tárgya lett. — Majd *Molnár János* sárospataki közs. bír., *Szabó Zsigmond* birtokos, dr. *Buza Barna* orsz. képviselő és dr. *Fried Lajos* sátoraljaujhelyi ügyvéd lelkes szavai után egyhangulag elhatározta az értekezlet, hogy a választókerület nagy nevű képviselőjének bizalmat szavaz, iránta háláját és elismerését fejezi ki, politikai működésével egyetért s őt az általa kijelölt uton híven követi és támogatja. Az értekezlet eme határozata jegyzőkönyvbe foglaltatván, e jegyzőkönyvi kivonatot id. *Meczner Gyula*, mint a zempléni vármegyei disszidens párt elnökének vezetése alatt egy, Budapestre utazó küldöttség fogja gróf *Andrássy Gyulának* átadni. — Az értekezlet lelkes, emelkedett hangulatban, a késő délutáni órákban ért véget. Igazán megható és lélekemelő ez az együttérzés, mely ma tapasztalható a politikai pártok különbözősége dacára is nálunk. Leomlottak a válaszfalak, egygyé lettünk érzésben, egyért küzdünk mindnyájan. Szabad hazának szabad polgára akar lenni a magyar.

Felhívás. A százask bizottság t. tagjait tisztelettel felkérem, hogy f. évi okt. hó 24-én d. e. 10 órakor a vármegyei háza nagytermében tartandó ülésre lehetőleg teljes számban megjelenni sziveskedjenek. T á r g y a: az ötös albizottság jelentése. Kelt Sátoraljaujhelyben, 1905. okt. hó 15-én. *Matolai Etele*, biz. elnök.

Sátoraljaujhely város adminisztrációjának programja.

(Folyt. és vége.)

4. A szegényügy rendezéséről szóló szabályrendelet megalkotva nincsen. Felhívandó lenne a polgármester, hogy az erre vonatkozó szabályrendelet-tervezetet sürgősen készítse el és a képviselőtestületnek mutassa be.

E szabályrendelet megalkotásánál vezérfonalul szolgáljon, hogy a szegények ellátására elsősorban a város rendelkezésére álló pénzbüntetéseket az u. n. „birságpénzek alapja” fordítottassék törvényileg biztosított rendeltetésüknek megfelelően, azonfelül ezek pótlására „szegénységi pótlék” címén szegényadó vetessék ki a város minden lakójára egyenes adójának arányában. Továbbá egy szegényház építése iránt teendő javaslat, a koldulás azonban minden irányban szigorúan tiltandó.

5. Ezzel kapcsolatban felelősség terhe alatt utasítandó lenne a rendőrkapitány, hogy a mutatóványosoknak, különösen olyanoknak, akik állatokkal járnak be a várost s az állatkinzásnak mutatnak nyílt példát, jövőben a város területén mutatóványokra engedélyt ne adjon.

6. Köztudomásu, hogy Sátoraljaujhelybe gyakran jönnek át különösen Galiciából idegenek, akik magukat itt becsempészik, majd állandóan megtelepedvén, a város közterheire nem járulnak, a magyar állameszme szolgálatába nem állanak és később rendszerint a város terhére vannak.

Utasítandó lenne a polgármester, hogy jövőben az idegenek nyilván tartását szigorubban és rendszeresen kezeltesse s az erre vonatkozó belügyminiszteri rendeleteknek szerezzen érvényt.

7. A tüzoltó ügy, amelynek rendezése érdekében gróf *Hadik Béla* volt főispán ur elnöke alatt megtartott értekezlet még 1903-ban érdemleges intézkedéseket hozott javaslatba, véglegesen megoldva nincsen.

Utasítandó lenne a polgármester, hogy a szóban forgó fontos ügyet, a hivatásos tüzoltó intézményre fektetve, megoldani igyekezzenek s erre vonatkozólag javaslatot tegyen.

De addig is míg a tüzoltó ügy egységes megoldást nyer: felhívandó lenne a polgármester arra is, hogy a képviselőtestületnek ezen kérdéssel szorosban összefüggő és ettől külön is végrehajtható azon határozatát, mely a tűzjelzők felállítására vonatkozik, hajtsa végre.

8. A „Torzsás”-on építendő nyári üdülőhely tárgyában hozott képviselőtestületi határozat mai napig végrehajtván nincsen. Felhívandó lenne a polgármester hogy ennek a határozatnak aként szerezzen érvényt, hogy az üdülőhely már a jövő évben a község használatára álljon.

9. A Dianna-fürdő kezelése ellen nap-nap mellett panaszok merülnek fel. Ott a szükséges javítások kellő időben nem eszközöltetnek a fürdőző község igényeire (pl. a hidegvíz gyógymódra) megfelelő figyelem fordítva nincsen, a miért is indokolt lenne e fürdőnek alapos megvizsgálása.

Indítványozzuk, hogy e célból bizottságot kiküldeni méltóztatassék.

10. A városi villanyvilágítás nem felel meg a kívánalmaknak. Különösen a villanylámpák elégtelensége s a villanyvilágítás ellenőrzése körül merülnek fel panaszok. Felhívandó lenne a polgármester, hogy a villanyvilágítás fokozatos kiterjesztése iránt javaslatot tegyen s a világítás ellenőrzése tekintetében jövőben szigorúabban járjon el.

11. Köztudomásu a városi színháznak tűz-, de egyéb tekintetben is veszélyes állapota, minélfogva indokolt annak szakértői megvizsgálása.

Amennyiben a vizsgálat a színháznak bezárását tartaná szükségesnek, indítványozzuk, hogy a polgármester annak haladéktalan fogantatására már most felhatalmaztassék.

El nem mulaszthatjuk azonban

Must,

BOR- ÉS SZESZMÉRŐK
kaphatók: HRABÉCZY KÁLMÁN gyógyáru üzletében (Drogéria.)
Sátoraljaujhely, Főtér.

hangsúlyozni, hogy a színház kérdése csak akkor lesz véglegesen megoldva, ha egy, az igényeknek minden irányban megfelelő új színház építettik.

Utasítandó lenne azért a polgármester, hogy keressen módot a jelenlegi színházak értékesítésére és egy új színház építésére tegye meg a kezdeményező lépéseket.

12. Tekintettel a Sátoraljaujhelyben észlelhető nagymérvű drágaságra, különösen a piaci termékek és a hus drágaságára, indítványozzuk, hogy e fontos ügyben a legrövidebb idő alatt értekezlet tartassék.

Az értekezlet tárgyalásainak az is szolgáljon vezérfonalul, hogy mi-kép lennének a husarak esetleg próbavágatásokkal, vagy hatósági husmérők felállításával szabályozandók.

Addig is azonban, míg az értekezlet meg lesz tartva, felhívandó lenne a polgármester, hogy szigorúan hajtsa végre a képviselőtestületnek abbéli határozatát, mely szerint a kofák reggel 9 óra előtt nem vásárolhatnak.

13. A napi- és heti piac, továbbá az országos vásártér kérdésének az ügye közrendőri és egyéb szempontokból szintén elsősorban lévén megoldandó, utasítandó lenne a polgármester, hogy ezen régóta húzódó fontos ügyet soronkívül bizottságilag tárgyalassa s azt végleges döntés végett a képviselőtestületnek mutassa be.

14. A piactér kérdésével kapcsolatban a városi közkert létesítésének ügye is aktuális lévén, a polgármester e tekintetben is kezdeményező lépések megtételére lenne felhívandó.

Végül 15. A város fejlődéséből folyólag a fűtecsanak s a Kossuth Lajos-utcának aszfalt- vagy betonjárdával való ellátásának ügye is felmerülvén, felhívandó lenne a polgármester, hogy ezek iránt, valamint a Kazinczy-utca átkeelési szakaszának kövezése, de általában az egységes utcarendezés tekintetében is megfelelő javaslatokat tegyen.

Midőn megbízatásunkhoz képest a közigazgatás javítására irányuló javaslatainkat, a melyek egyszersmind a jövő programját is képezik, ezekben bemutatni szerencsések vagyunk, tisztelettel kérjük, hogy javaslatainkat napirendre tűzni s azok fölött dönteni méltóztatassék.

Hazafias üdvözlettel vagyunk. Sátoraljaujhelyben, 1905. évi szeptember hó 27-én.

I. db. Mecner Gyula s. k. b. elnök, dr. Szirmay István s. k., dr. Buza Barna s. k., Grünbaum Simon s. k., Hericz Sándor s. k. és Staut József s. k. b. tagok, utóbbi ügyis, mint a bizottság elnöke és jegyzője.

Röszner Tivadar ünneplése.

— Saját tudósítónktól. —

Sátoraljaujhely, 1905. okt. 14.

Magasztos és szép ünnepségre gyűlt össze egy nagy és díszes társaság városunkban e hó 14-én este. Jubileumnak neveződik ez ünnepséget, de ismerve az ünneplő és ünneplött férfiak szerénységét és fenkölt gondolkodását, aki soha sem vágyott ünnepletésre, nehéz de dicsteljes életpályáján soha sem keresett kitüntést, nem vágyott feltűnésre, hát nevezük ezt a Röszner Tivadar jubilarisnapját egyszerűen csak ünnepségnak. Hiszen még a jubilaris napot megelőzőleg is csak néhány órával vett tudomást Röszner Tivadar arról, hogy ötlet a város és vidéke, felettes hatósága és tisztársai, jóbarátai és tisztelői ünnepelni készülnek.

25 évet töltött el Röszner Tivadar a magyar kir. államvasutak szolgálatában. Egy negyed századon át kiváló szorgalmával, ügybuzgóságával előkelő helyet vívott ki magának; ezeket szerzett nemcsak mint ismerősöket, de mint tisztelőit, a vas szorgalmu, kiváló jellemű embert megbecsülöket.

Mintegy 250 főnyi társaság gyűlt össze október 14-én este a sátoralja-

ujhelyi állomás éttermében, a Röszner Tivadar ünneplésére.

Az éttermet a vasuti állomás vendéglőse virágos kertté varázsolta ez alkalomra, mert ő is kiakarta venni részét azon tisztelet- és szeretetből, melylyel a többi ünneplőkkel egyetemben adózni kívánt az ünneplőknek.

Az állomás díszes éttermében este fél 9 óra csaknem teljes számban összegyűlekedtek a Röszner Tivadar ünneplésében részt venni óhajító előkelőségek. — Eljöttek felebbvalói, hivatalársai, tisztelői és barátai. Kilenc óra már oly nagy volt az egybegyűlték száma, hogy a tágas terem nem is volt képes mindnyájukat befogadni. Ott láttuk az ünneplött állomásfőnök felettesei közül Görgy László üzletvezetőt, Peiffer Gyulát, az üzletvezetés szamosztályának főnökét s az üzletvezetés tisztikarának nagy részét. Ott voltak: Dókus Gyula alispán, id. Mecner Gyula, Matolai Etele, Szokolay Emil műszaki tanácsos, Székely Elek polgármester, id. Bajusz József, k. Kun Frigyes, Pinter István arvaszéki elnök, Keresztessy Lajos kir. törvényszéki bíró, dr. Buza Barna orsz. képviselő, a helyi honvédszázalaj tisztikara, a megyei és városi tisztviselői kar s a főgimnáziumi tanári kar nagyobb része; az ünneplött állomásfő helyi tisztársai s nagy intelligens és distingvált közönség.

Kilenc óra után vette kezdetét a vacsora, midőn Jónás Jancsi jeles zenekara rázendítette az: „Isten áldd meg a magyart,” melyet a jelenvoltak állva halgattak végig s melyért a hazafias gondolkodású zenekarvezetőt lelkes éljenzésben részesítették.

Az 5 fogásból álló vacsora teljesen elűtött a sablonos bankettek étlapjától.

Remekelt vele Kovács Károly vasuti vendéglős, ki a jelen estével megmutatta, hogy azt a jó hirnevet — amelyet eddig is előlegeztünk neki — megérdemli, mesterileg készítette és diszített ételeket szervizolván, nem a megállapított csekély árért, de az állomásfőnök s a megjelentek iránti tiszteletből.

Vacsora közben aztán szárnyra keltek a szebbnél-szebb toasztok is. Elsőnek Guttmán Armin helyettes állomásfőnök, tisztársai nevében köszöntötte fel az ünneplött, méltatván nagy érdemeit, melyeket szolgálatban és a mindennapi érintkezésnél követett bánásmódban úgy tisztviselőtársai, mint a nagyközönségtől szerzett. Igen találó és valóban meghatóan szép szavakban vázolta az ünneplöttnek egy hivatalnok mint egyéni érdemeit, éltette őt. Röszner Tivadar felett a meleg hangú felköszöntőre, mely meghatottsággal mondva köszöntet a — szerinte — meg nem érdemelt kitüntetésért. Szívélyesen megköszönte felebbvalóinak megjelenését, tisztársainak szeretetét s végül kijelentette, hogy szívében van egy olyan külön hely, hol az ő egyéniségét teljesen uraló érzelmeket tartogatja; ezek az érzelmek pedig Sátoraljaujhely város közönségének becsülését, szeretetét jelentik. A város közönségét élteti. Utána Dókus Gyula alispán az utazó közönség nevében, e közönség által az ünneplött részéről tapasztalt előzékenységet méltatva, élteti Röszner Tivadart. Ezután Székely Elek polgármester, a város közönsége nevében mondott szép üdvözlő beszédet. — Dr. Buza Barna orsz. képviselő szintén szép szavakban köszöntötte fel az ünneplöttet. — Közben Lakner Ferenc üzletvezető-ségi főellenőr olvasta fel az üzletvezetés hivatalos iratát, melyben ez, elismerve az ünneplöttnek nehéz és nagy felelősséggel terhes szolgálati közepett szerzett érdemeit: elismerését és köszönetét fejezi ki.

Szép, szép az elismerés és köszönet, de hát mi úgy véljük, hogy Röszner Tivadar ennél többet érdemel. Reméljük is, hogy az elismerés és köszöneten kívül e kiváló

férfi irányában a felsőség jóindulata rövid idő alatt valami más módon is megfog nyilatkoznai.

A felköszöntők egész sorozata következett még. Görgy üzletvezető Matolai Etele és Bajusz Józsefet éltette, mint akik hazaszeretetüket, igaz magyar érzelmeiket karddal kezükben is bebizonyították annak idején.

Több szép felköszöntő hangzott el az ünneplött családtagjairól is. — Nagy derűtséget keltett id. Bajusz Józsefnek ez alkalomra írt s általa elszavalt humoros verses felköszöntője, melyért az író is erősen megélté.

Igy ünneplöttük Röszner Tivadar-nak, a legnehezebb és legfelelősségteresebb szolgálatot 25 éven át híven, lelkiismeretesen betöltött tisztviselőnek jubileumát. Annak a derék embernek, aki működésével nemcsak felettes hatóságának bizalmát és elismerését, de a nagy közönség összetartatlan szeretetét és nagyrabecsülését is kiérdemelte s akinek bizonyára mindvégig emlékeztetésben marad ez a szép este, melyen ő bebizonyította, hogy bár göröngyös a jók útja, de a megérdemelt jutalom — az általános tisztelet és nagyrabecsülés — nyomában jár az ez uton haladóknak.

A város történetéről.

— okt. 17.

A mult esütörtökön tartott képviselőtestületi ülésen szóba került a Dongó Gyárfás Géza által munkába vett monográfia ügye. Több képviselőtestületi tag azt a kifogást vetette föl, hogy az idáig sajtó alól kikerült hét füzet tartalma inkább az író egyéni nézeteit tükrözi vissza, a mondából alig kibontakozott történelmi adatok, sőt nyomok fölött, ahelyett, amit a mű címe ígér. Kifogásolják azt is; hogy hosszadalmasan tárgyalja a — némelyek szerint — csekély fontosságú helyrajzi adatokat, hogy a mű céljával összeegyeztethetetlen reflexiókat sző abba. Majd indítvány tétetett, hogy a bíráló-bizottság szigorúbb kritikát gyakoroljon, hogy legalább egy korszakot felölelő része a munkának becsátassék bírálat alá, végül a bizottság két taggal meg is szaporított. Megjegyezzük még azt is, hogy eme komoly dolog nem épen a hozzá illő komolysággal tárgyalatott, hogy egynémely kritika élcelődésből állott.

Senkinek sem akarjuk a kritikához való jogát kétségbe vonni, de óhajtanók, hogy azok, akik véleményt kockáztatnak meg egy irodalmi mű fölött, ne többé-kevésbé sikerült alkalmi ötletekben merítsék azt ki, hanem érett érvelésben.

Mi a magunk részéről a bírálat korainak és épen azért nagyon is felületesnek tartjuk, ami pedig a bíráló-bizottságnak adott utasítást illeti, az egy fabatkát sem ér.

Aki valaha monográfiát olvasott, az előtt eléggé világos az, hogy az író — ha csak feladatát szűkebb keretekbe nem szorították — kiterjeszkedik a hely őstörténelmére és reflektál a mondákra, a szájhagyományra, segítségül hívja a legesekélyebbnek látszó helyi ethymológiát, felkutatja a határ legrejtettebb zugait is, ahol egy határkő, egy szakadék, egy forrás, egy dűlő, egy csalittal benőtt út gyakran sokat mondó tanubizonyosság a maga nemességében is. Sőt tovább megyünk. Éppen az aprólékosságig menő történetírásban áll a monográfia-író igazi feladata. Abban korlátot az író, hogy mit írjon, mit ne írjon, képtelenség, ha igazi szellemi munkát várunk.

Ha a város képviselőtestülete azzal bízta volna meg a monográfia íróját, hogy a város történetét attól az időponttól kezdve írja meg, mikor azt hazai történelmünk tanuskodása szerint alapították s utasításba adta volna azt is, hogy csupán a főbb történelmi események ösmertetésére szorítkozzék, az író könnyű feladattal

számol vala, de műve értéktelen krónika lenne. Egy monográfiában meg kell szólaltatni hegyet, völgyet, romot, a földmélyéből kiásott régiséget, a régen porladókat. S hogy mindezeket miképpen teszi az író? Azt, ha egyszer a város reá bízta, tessék megvárni, míg azt nem mondja, itt az írás olvassátok. Mert lehetetlenség történelmet karmesteri útemre írni s azért, mert talán a mondánál, a helyi vonatkozású hagyományoknál az író kissé tovább időzik, semmint azt a türelmetlenség jónak látja, abból ne méltóztatassék következtetést vonni a mű igazi értékére.

Hogy esetleg nem téved-e el egyik-másik Árpád-kori okmány magyarázatánál? De hát kérem, van-e olyan történetíró, aki történelmünk egyik-másik korszakában ne lenne a tapogatózásokra utalva? Tessék csak egy kissé beletekinteni hazai történetírásunk kútjába s aztán tessék utána nézni, minő pusztitást tett már bennünk a történelmi kutatás. A mondák és legendák bűbajos esalit-jában, nyomtalan utvesztőjén révedez minden történetíró. Béla király névtelen jegyzőjének krónikája, a Bécsi Képes Krónika, Kézai, Thuróczy, Bonfin sokat meséltek, ami felett a kutatás már napirendre tért, de azért ama források becene nem vészett el. Csak magyarázni kell őket és helyesen magyarázni. De a történelmi idealizmust barbárság volna lerombolni. Valjon, ha Szalay és Horváth a történetírás tudományának mai apparátusával vizsgálják át becses műveiket, hány törést, javítást kényszerülnének azokon tenni? És nemcsak Szent László korára vonatkozólag, hanem a „Huszonöt év Magyarország történetéből” szóló munkában is. Hiszen a magyar szabadságharc történetének egyes részletei máig homályban vannak, egyes eseményei — dacára a reá vonatkozó gazdag irodalomnak — máig is ellentétes fel-fogással tárgyalatnak, noha jóformán tegnapi historiáról van szó. Azért ki vonhatná kétségbe a Horváth Mihály reá vonatkozó történelmi művének becsét, Asbóth, Görgy, Klapka, Büstov, Schlick, Windischgrätz, Görgy István, Matolai Etele és annyi temérdek más adatgyűjtő és adatközlő munkájának forrásműi mivoltát még a célzatosság dacára is, amely egyik-másik ellenséges író művében megnyilatkozik.

Az elhamarkodott és felületes bírálatban nagy igazságtalanság van. Az a kívánság pedig, hogy az író történelmi munkájáról előbb vázlatot legyen kényszerítve készíteni, valósággal lehetetlen idea. Mert egy festő, egy szobrász bemutathatja pályaművét vázlatban és kisebbített alakban, egy műépítő elénkbe tárhatja a rábízott épület tervét, de minő vázlatot adhat egy monográfia író, ha csak a munka felosztásával avagy előre elkészített tárgymutatójával nem akarjuk beérni? A bíráló-bizottság működése pedig az adott esetben és azzal a feladattal, hogy egy készülő munka becsét határozza meg — ismételjük — egy fületlen gombot sem ér.

Mert kérdezem igen tisztelettel a bizottság tagjaitól, birnak-e elég történelmi sőt történetírói ösmertéssel, amelyre bírálatukat alapíthatnák? Azt hiszem a felelet iránt senki kétségben nem lehet. Némi olvasottságból áll minden, amit értékesíthetünk; az pedig — valjuk be őszintén — édes kevés. De tovább megyünk. Még ha — amire csekélységgem igen gyengének érzi magát — a bírálók egyik-másika képes volna is a készülő munka adat halmazát feldolgozni, akár csak az ellenőrzés szempontjából is, melyikünk rendelkezik arra elég szabad idővel? Ha pedig arról léssen szó a bíráló-bizottságban, hogy a mű egy-egy részlete megnyeri-e a tetszésünket, avagy sem: az kérem minden léssen a világon, de objektív bírálat semmiesetre sem, velőtlen munka az, amit a dilettáns végez

szakember helyett. Már pedig, hogy egy az őstörténelemtől kezdve a tegnapig terjedő történelmi munka megnyugtató bírálatánál öt fiskálisnak korbácsba font esze sem egyéb a dilettáns értelemnél, az kétszerkettő négy. Hogy aztán mi a Procrustes ágyát helyezük be az író dolgozó szobájába, arra — amint ismerem a bizottságot — képtelenek vagyunk.

Summa summarum, csak írja meg Dongó Gyárfás Géza Ujhely Történetét legjobb tudással s ha készen lesz nem fog hiányozni majd az igazi szakember, aki megbírálandja. Akit sem elfogultság sem kicsinyeskedés, sem a helyi antipathiák befolyásolni nem fognak s aki fog tudni ítélni a munka igazi értéke szerint. Addig pedig türelmet.

Dr. Kossuth János.

HIREK.

— **Anyakönyvvezetői kinevezések.** A belügyminiszter a csemernyei anyakönyvi kerületbe Mandelik János segédjegyzőt; a bodrogkeresztúri anyakönyvi kerületbe Szauter József jegyzőgyakornokot anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki. Mandelik Jánost a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

— **Jogszigorlók.** Görgey László, Lakatos Dezső és Malátsik György sátoralj helyi lakosok, a jogtudományi szigorlatot sikerrel tették le a kolozsvári egyetemen.

— **Egyházi hír.** Kristóf Lajos tókeretebesi róm. kath. káplán Bodrogolasziba, a Lónyai grófi család udvari papjává neveztetett ki. Egyben vezeti az ottani róm. kath. plébánia ügyeit is. — Tókeretebesre Varga János neveztetett ki kápláná.

— **Üdvözlő irat Fejes Istvánnak.** A felsőzempléni ev. ref. egyházmege lelkészi karának nevében Hutka József bányai lelkész, az egyházmege esperese, remek nyelvezettel, a lélek igaz érzelmeit hiven visszatükrözőleg megirt levélben fejezte ki a lelkészi kar jókívánatait és üdvözlőt Fejes Istvánnak, 40 éves papi jubileuma alkalmából. Az egyházmege lelkészi-karát a személyes megjelenésben — különösen a felsőbb vidékieket — az ünnepség napján Bodzásujlakon tartott templomszentelés gátolta.

— **Uránia Sztropkón.** A sztropkói Magyarosító tanügyi-kör, a budapesti „Uránia“ magyar tudományos egyesület támogatásával s az általa kikölcsönzött vetítő gép segítségével október 18., 22., 23. és 29-én az áll. iskolában népszerű tudományos előadást tart. Legelőször is az ország szíve, Budapest székes főváros lesz bemutatva itt a határ szélén, 58 vetített képpel s aztán következni fog a Magastátra és környékének fényes panorámája, 52 vetített képpel. A többi napokon mind meg annyi szebbnél-sebber tájak, történelmi események lesznek felolvasva, illetve bemutatva, melyek a mellett, hogy tanulmányosak, kellemes szórakozásokat fognak nyújtani a közönség részére.

— **Főszolgabíró Tállyán.** Gortvay Aladár szerencsi főszolgabíró megvizsgálta Tállyán a kocsimákat s üzleteket s a rendetlen kocsimák s üzletek tulajdonosai közül többeket megbüntetett.

— **Othello a külvárosban.** Horváth György vályogvető cigány nagyon féltékeny, szemrevaló fiatal feleségére. Folytonosan üldözte az aszszonyt féltékenységgel. Oka volt is erre, mert egy nyájas képű kőművesegéd erősen csapta a szelet a fiatal cigányasszonynak. A férj rosz szemmel nézte a menyecske csapódárságát és mindenképen végét akarta vetni az idillikus viszonyra. Tegnap este 7 óra után kiment a nap-számban dolgozó felesége után, aki éppen gyanutlanul beszélgetett nyájképű széptevőjével, a kőműves-

segéddel. Az esti homályban az aszszony nem vette észre közeledő férjét, aki egy pillanat alatt megragadta és oda csapta a téglák közé. Az indulatos férj aztán egy hatalmas botlalt támadt a kőművesegédre és úgy helybenhagyta az udvarlót, hogy többi társainak kellett hazavinni. A megvert kőművesegéd a féltékeny cigányt följelentette.

— **Magyar egyházi beszéd.** A sátoralj helyi izr. anyahitközség nagy templomában f. hó 21-én, szombaton délelőtt fél 11 óra körül, a mázkir ima előtt, dr. Goldberger Izidor rabbi, hitszónok magyar egyházi szent beszédet intéz a hívekhez.

— **Kedélyes utas.** Haláncsuk Mátyás tavarnai lakos folyó hó 15-én délután a Mezőlaborez felől érkező 1603. számú vonaton egyéb foglalkozás híján meghuzta a vészféket. A robogó vonatot a váratlan jelzésre megállította a mozdonyvezető. Az utasok megrémültek és mindenki a bajokát kutatta, de szerencsére semmi komolyabb veszedelem nem történt, csak egy vigabbot hangulatban volt utas csupa tréfából meghuzta a vészféket, hogy a vonat a nyílt pályán küssé álljon. Miután a tovább indulásnak semmi akadály nem volt, — a személyvonat folytatta útját Ujhely felé. Itt a kedélyes utast átadták a rendőrségnek.

— **Elmaradt völegény.** Tállyán e hó 10-ére volt kitűzve R. Róza esküvője, amely azonban a völegénynek elmaradása folytán az utolsó pillanatban elmaradt. A völegény személyes megjelenés helyett sürgőnyt küldött, ez azonban nem állítható az anyakönyvvezető elé. — A dolognak háttere is van és ez úgy látszik nem más, mint a pénz.

— **Betörő-tolvajok a Kátén.** Filipovszky Pálnak a nagykáté-hegyen lévő lakásán betörő-tolvajok jártak. A kamarát törtek föl és abból különböző ételműveket, csizmát és asztalkendőket elloptak. A esendőrök részéről megejtett nyomozás során megállapították, hogy a tettesek kőbor cigányok voltak, számszerint öten. A betörő-tolvajok elmenekültek.

— **Anyai gondatlanság.** Tállyán e napokban két 5—6 éves fiúcska az udvaron való játszás közben a trágárdombon lévő redősszirmu maszlag gyümölcsének a magját megette. A gyermekek a rögtöni orvosi segítségnyújtás mellett is annyira elbódultak s elméjük szinte megzavarodott, hogy saját testüket tépték fogaikkal. Elettben maradásuk kétséges.

— **Vadászok figyelmébe.** Sokszor előfordul, hogy a vadászembert egy némely gazda nem a legszívesebben fogadja, a mikor az a földjére lép, sőt némelyik még az erőszakosságtól sem riad vissza. Ilyen esettel szemben jó tudni a m. kir. belügyminiszternek 1881. évi 4351. sz. döntését, mely szerint, ha a vadászt valaki vadászata közben szóval megtámadja, ezért az illetőt az 1883. évi XX. t.-c. 28. §-ába ütköző kihágásért föl lehet jelenteni. Ez alapon a belügyminiszter egy konkrét esetben a bepanaszolt egyént 20 koronára bírságotlalta meg.

— **Országos vásár.** A legközelebbi november havi országos vásár november hó 6. és 7-én fog Sátoralj helyben megtartatni.

— **Verekedő pásztorok.** Nincs türelmetlenebb népség a pásztoroknál. Kint élnek örökösön a mezőn, alig forgolódnak más emberek között, így aztán egészen elvadulnak s hamarosan kész közöttük a csetepaté. Az országuton jöttek egymással szemben Pap József és Magyar András pásztorok; mindegyik egy nagy csapat birkát hajtott. A keskeny uton nagyon természetesen nem térhettek el egymás mellett, le kellett volna tehát az egyiknek térti. E helyett azonban mindegyik a másiknak kiabált, de egyik sem engedett. Erre aztán előkiabálták a bojtárokat is s lett olyan

verekedés, hogy néhány betört fej maradt emlékeül egy pár verekedőnek. Az arra jövő emberek vetettek véget a verekedésnek. A pásztorok egymást kölcsönösen feljelentették.

— **Pincetüz.** Folyó hó 14-éről 15-ére menő éjjel fél 2 óra tájban a Korona-utcában pincetüz volt. A Weinberger Dávid örökösének tulajdonát képező házban Bilanovits P. és társa kereskedő cég pincéjében meggyuladt az ottan felhalmozott értéktelen papírmű, szemét stb. A tűzhöz kivonultak a tűzoltók is, akik háromnegyed óra alatt a veszedelemnek elejét vették. — A kár jelentéktelen.

— **Lóvizsgálat.** Folyó hó 18-án a városban levő ló-állományt megfogják vizsgálni. Erre vonatkozólag a rendőrkapitány a következő felhívást bocsátotta ki a lótulajdonosokhoz: Sátoralj helyi városban előfordult takonykór eset miatt a városi m. kir. állatorvos véleménye alapján a város lóállományának állatorvosi megvizsgálását elrendelem. Felhívom a címet, miszerint folyó évi október hó 18-ik napjának reggeli 8 órájára összes lovait megvizsgálás véget a Heeskén lévő szarvasmarha karámban a törvényes következmények terhe alatt előállítsa. Sátoralj helyi, 1905. évi október hó 13-án. Schmidt Lajos, rendőrkapitány.

— **Kéménytüz.** Folyó hó 14-én este 8 órakor a Kossuth-utcán özv. Bolman Jakabné házának kéménye ismeretlen okból kigyuladt. Mielőtt a tűz nagyobb mérvet öltethet volna, a kivonult tűzoltók beoltották.

— **Az újságok utcai elárúsítása.** A belügyminiszter érdekes rendeletet intézett Zempléni vármegye alispánjához, a melyben az újságok utcai elárúsításának engedélyezését változtatta meg. Eddig ugyanis a lapok utcai elárúsításának engedélyét esetről-esetre a vármegye alispánja adta meg, a belügyminiszter most akként intézkedett, hogy ezentul az engedélyezést a belügyminiszterium fogja megadni.

— **Zempléni vármegye állategészségügye.** A lépfene: homonnai, sztropkói; a takonykór és bőrféreg: bodrogközi; a ragadós száj- és körömfájás: nagymihályi; a rühkór: bodrogközi, szinnai; a sertésorbán: sárospataki, sátoralj helyi, szerencsi, sztropkói, tokaji, varannói; a sertésvész: bodrogközi, gálszécsi, homonnai, nagymihályi, sárospataki, sátoralj helyi, szerencsi, sztropkói, tokaji, varannói járásokban.

— **Ne mulassza el senki sajtó érdekében** Szegő Sándor elsőrangú női és férfi divatruházat (Sátoralj helyi főtér) megtekinteni, hol az összes őszi idény újdonságai már megérkeztek. Különlegességek: blousok, angol aljak és pongyolákban. Oriási választék: szörme boák, kézimunkák és hozzávalókban.

— **Magas jutalék kereshető.** Ügyes equisiteurök előleget kapnak. Új és különleges. (Nem biztosítás, vagy könyv, részletsorsjegy stb.) — Ajánlatok „K 250“ alatt Fischer J. D. hirdetői irodába, Budapest, Gerlőczy-utca 1. intéződök.

— **Cimbalmok,** Schunda Vencel József es. és kir. hangszer-gyáros hirneves gyártmányaiból állandó bizományi raktár van Werner Sárka okl. cimbalom-tanár új cimbalom-magániskolájában, Sátoralj helyben. A legelőnyösebb részletfizetési módokat.

IRODALOM.

Történelmi drámákkal és regényekkel foglalkozó írók becses munkát kapnak a most megjelenő Endrei Zalán-féle Világtörténelmében, amely egyrészt különösen súlyt fektet arra, hogy ismertesse a történelem folyamában támadt mondákat, regényes eseteket, amelyek érdekességüknel

fogva a nagyközönség számára becsesek; azonkívül a történelmi alakok jellemét néhány vonással oly pontosan, lélektani szempontból rendkívül becsesen domborítja ki, hogy mindenki, aki a történelmi idők alakjaival foglalkozik, kitűnő utmutatást kap. A munkának a történelmi alakok és események iránt ihlető ereje van. Mutatványszámot bárkinek ingyen küld a Világtörténelmi kiadóhivatala: Budapest, VI. Aradi utca 8. szám.

TANÚGY.

— **Uj népiskola.** A sárospataki alsóhatárban, a Meczner Gyula és Lácza Szabó László birtokai közt fekvő Kiseperjes tanyán új népiskola szervezése van folyamatban. Az iskola e helyütt feltétlenül szükséges is, mert a tanyai cselédségek gyermekei valóban minden oktatás nélkül, sötét tudatlanságban nőnek fel. Csak azon aggodalmunknak adunk kifejezést, hogy mire az iskola megnyitására a miniszterium engedélyt ad, addig a tanév el is mulik. Egyáltalán nem értjük, hogy minek az ilyen ügyekhez miniszteri jóváhagyás vagy mi a csoda, mikor államsegélyre nincs szükség. A vármegyei kir. tanfelügyelők hatáskörét régen kiterjeszthették volna annyira, hogy maguk intézzenek el olyan dolgokat, amelyek a népoktatásügy szolgálatában sürgősség és érték tekintetében elsőrendű szerepet visznek. Minek minden apró-cseprő dologért annyi kilincset nyitogatni? Ma tulajdonképpen nincs is a vidéki tisztviselőnek semmi hatalma, mindent elnyelt már a miniszterium.

— **A gálszécsi állami iskola ügye.** Említettük lapunkban, hogy a gálszécsi főszolgabíró az ottani állami iskolát tulzsfaltság miatt bezáratta. A vármegye közigazgatási bizottsága a kir. tanfelügyelő előterjesztésére a főszolgabíró eme határozatát feloldotta. A kir. tanfelügyelő pedig intézkedett, hogy a nagyszámú növendékek a váltakozó, félnapos tanítási rendszer szerint legalább némi oktatást nyerhessenek.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETE.

S. I. Holyben. Silány. Nem közölhető.
K. L. B. olasz. Kivánsága szerint intézkedtünk. A magyar nyelvet terjesztő egyesületnek gr. Andrássy Tivadart elparentáló diszközgyűlése határnapját még nem tudjuk; ha értesítést kapunk: lapunkban közöljük.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Ehler Gyula.

HIRDETÉSEK.

Az elmúlt rendkívüli száraz nyár folyamán ismét a

Küküllőmenti
Első Szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: CASPARI FRIGYES MEDGYES, 86. N.-Küküllőmegye)

volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait oriai mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan minőségű szőlőoltványokat szállít. — Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve.

